

UVODNA REČ

RELJA JOVIĆ

Orvele, vrati se, sve ti je oprošteno!

MICROSOFT je blokirao Web lokaciju jednog kineskog korisnika Web dnevnika koji je kritikovao svoju vladu, a taj potez kompanije izazvao je oštre reakcije zaposlenih u njoj zbog „poštovanja strogih zakona koji u toj komunističkoj zemlji onemogućavaju slobodu govora i štampe“.

Sporan Web dnevnik, koji se nalazio u okviru Web lokacije MSN Spaces, na adresi <http://spaces.msn.com/members/mranti/>, „blokirano je da bi se proverilo da li je u skladu s kineskim zakonima“, pisalo je u saopštenju predstavnika kompanije Vagner Edstrem iz Londona, jedne od Microsoftovih agencija za odnose s javnošću.

Nije sasvim jasno zbog čega je Microsoft tako postupio, mada je pisac dnevnika Zao Jing (poznat i pod imenom Majkl Anti) poznat po kritičkim tekstovima na račun kineske vlade. Blokiranje njegovog dnevnika krajem prošle godine zvanično je objavljeno 3. januara, u Web dnevniku Rebeke Mekinon, istraživača u Berkmanovom centru za Internet i društvo Pravnog fakulteta na Harvardu i nekadašnjeg novinara kompanije CNN.

Neke zapadne informatičke kompanije koje posluju u Kini već su bile kritikovane zbog poštovanja tamošnjih zakona, koji navodno krše osnovna ljudska prava. Porast popularnosti Interneta u Kini nije po volji kineskoj vladi, tvrde na Zapadu, i zato ona koristi napredne mehanizme za praćenje mrežnog saobraćaja, koji reaguju na ključne reči kao što je „demokratija“.

U razgovoru za IDG News Service, vodenom na sajmu elektronskih uređaja u Las Vegasu, Microsoftov izvršni direktor Stiv Balmer ponovo je naglasio da kompanija mora da poštuje lokalne zakone. „Naša obaveza je da poštujemo zakone u svim zemljama u kojima radimo“, rekao je on tada. „Radimo ovde u Americi, radimo u Evropi, ali i u zemljama

poput Kine. Kompanije mogu birati da li će raditi u nekoj zemlji ili ne. Svi imamo tu mogućnost.“

Kompanija Yahoo je prošle godine kritikovana zato što je objavila informaciju koja je poslužila kao dokaz u sudskom postupku, u kojem je kineski novinar Ši Tao osuđen na deset godina zatvora. On je bio optužen da je strancima odavao državne tajne, a reč je bila o tome

da je prosledio poruku e-pošte sa upozorenjem kineske vlade sopstvenim zvaničnicima da obrate pažnju na porast aktivnosti disidenata uoči petnaeste godišnjice sukoba na trgu Tjenanmen.

Predstavnici Microsofta su rekli da se „ograničeni, ali specifični delovi lokacije Spaces“ prate da bi se obezbedilo da sadržaj javno dostupnih foruma bude u skladu sa zakonima i normama u Kini.

MSN koristi filter za URL adrese Web dnevnika, nazive dnevnika na lokaciji MSN Spaces i za naslove i podnaslove, ali ne i za sadržaj i komentare. Microsoft se udružio s kineskom kompanijom Shanghai MSN Network Communications Technology Company Ltd. da bi zajednički

lakše upravljali lokacijom MSN Spaces.

Zaposleni u Microsoftu imaju različito mišljenje o tome. Neki u svojim Web dnevnicima upućuju oštre kritike svojim rukovodiocima, dok drugi brane politiku kompanije u Kini. Robert Skobl, stručnjak u Microsoftu, napisao je u svom Web dnevniku da je situacija oko Zaoa „deprimirajuća“.

„Jedno je kada iz Web dnevnika pomoću algoritma dobijete spisak reči, a nešto sasvim drugo kada postanete agent kineske vlade i cenzurišete ceo njegov sadržaj“, kaže Skobl. „Da, znam kakve su posledice i da su u pitanju hiljade poslova i milijarde dolara. Ipak, ponašanje moje kompanije u ovom slučaju nije ispravno.“

Majkl Konoli, menadžer proizvoda na lokaciji MSN Spaces, u svom ličnom Web dnevniku je napisao da je Kina jedinstvena po tome što reguliše određene „vrste govora“. „Ukoliko neko prijavi da je Web dnevnik uvredljiv, stručnjaci Microsofta će odmah proveriti da li je on u skladu s nizom standarda te kompanije koji moraju biti ispunjeni da bi se Web dnevnik našao na lokaciji MSN Spaces“, objašnjava on.

„U većini slučajeva, odgovor je 'Da, Web dnevnik je u redu', piše Konoli. „Ipak, u nekim slučajevima, odgovor je 'ne'. Kada se pronađe sadržaj koji ne odgovara lokalnim zakonima, mi nemamo drugog izbora nego da uklonimo Web dnevnik.“

Da li je cenzura privatne komunikacije u Kini začetak tendencije koju ćemo i mi uskoro osetiti, ostaje da se vidi. Veliki brat je i nakon 26 godina vrlo aktivan, a očito je da odlično poznaje i nove mrežne tehnologije. ■

Relja Jović je glavni i odgovorni urednik časopisa Mikro. Njegove uvodne reči pročitajte na adresi www.mikro.co.yu/arhiva/relja.